

Előfizetési ár:

Egész évre — — — 4 K.
Fél évre — — — 2 K.
Negyed évre — — — 1 K.
Egyes szám — — — 20 f.

Felelős szerkesztő:

SUGÁR KÁROLY
m. k. erdőmester.

Főmunkatárs:

BALOGH ERNŐ
m. k. erdőmester.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői,
erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések

egy hasábos milliméter
soronkint 6 fillérrel szá-
mítatnak.

Az egész oldal négy hasáb
széles.

Előfizetőknek az álláski-
nlátat és kereslet rovata
rövid közlésekre díjtalan-
ul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, IV.,
Egyetem-utca. Franklin-Társulat, küldendő. Ide intézendők a lap
szétküldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő»
szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők.
Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz.
A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Országos Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap
javára fordítatik, a mely — később meghatározandó módon — erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

Erdészet: Az erdölésről. Áterdölés, gyérités, ritkítás. (Róth Gyula.)
Meteorologia. (Kovács Aladár.)

Vadászat: Mekkora távolságra löjünk. — Rókafogás.

Gazdasági tanácsadó: A jó vetőmag könnyű beszerzési módja. —

Melyek azon gombák, a melyek szárításra jók? — A sovány
luczerna feljavítása. — Használjuk fel a szőlőtörkölyt baromfi-
takarmánynak is. — A méz kezeléséről. — Az ivóvíz (ábrák).

Különfélék: Méhészeti kiállítás. — A tyúkok tojás evése. —

Drága kutyák.

Tárca: A kamarási erdőben. (Cserzy Mihály)

Erdészet.

Az erdölésről. (Áterdölés, gyérités, ritkítás.)

Irta Róth Gyula, a m. kir. központi erdészeti kísérleti állomás
adjunktusa.

Az erdőben való gazdálkodásunk az utolsó év-
tizedeken nagy változáson ment át. Még nem is
volt olyan régen, hogy hegységi erdeink óriási vá-
gásaiban még csak le sem akarta vágni a vállal-
kozó a neki nem tetsző fát, a levágottnak is jó
része ott rothadt a földön a köröskörül felverődő
fiatalos alatt. Ma pedig óriási árakat fizetnek a
régebben mellőzött anyagért és minden apróbb
darabot is kihordanak az erdőből. Nem csoda,
hogyha szemünk most már nagyon megakad azon,
hogy hiszen erdeinkben évről-évre pusztul, szárad
a fáknak jó része, a nélkül, hogy abból valami
számbavehető hasznót látnánk. Ha átsegítettük a
fiatalost vagy átvergődött a maga emberségéből a
csemete-koron és a koronák kezdenek záródni,
máris kiválnak egyesek a többiek közül, erőtelje-
sen fejlődnek és a mire a fiatalos jobban záródik,
már nyomják az alul maradókat. Minél sűrűbben
állanak a csemeték és minél erőteljesebb a fejlő-
dés, annál gyorsabban és nagyobb mértékben áll
be ez a nyomás. Az elnyomottak a szerint, hogy
többé vagy kevésbé bírják nélkülözni a napvilá-
got, és hogy erős vagy kevésbé erős nyomás alá

jutottak, hosszabb-rövidebb időig még tengődnek,
de végeredményben menthetlenül elhalnak. A bükk,
jegenyefenyő, tiszafa néha évtizedekig képes el-
tengődni az erősebb fák koronái alatt, de pl. a
veresfenyőt nagyon gyorsan megöli a nyomás.

Állandó sűrű árnyékot egyik fafajunk sem bír ki.

Magától értetődik, hogy az erdőre csak haszon-
nal jár, ha ezeket az elpusztult és elpusztuló fács-
kákat eltávolítjuk, mert tudjuk, hogy sok rovar épen
ezeken a már sínylődő fákon tud megélni és elsza-
porodva az egészségeseket is veszélylyel fenyegeti.

Gombabetegségek is, a melyekből járványszerű
elemi csapás fejlődhetik, rendszeren ilyen károsan
keletkeznek.

De a fatolvajok is keresik ezeket, mert a szá-
radó vagy száradt, hullott anyagot könnyű ellopni.

Ha pedig tűz támad az erdőben, a száraz, le-
töredezett fák csak fokozzák a veszedelmet.

Ezek miatt tehát nagyon jó, ha az erdőből el-
távolítjuk a pusztuló és elhalt törzseket. Csakhogy
ennek a tövön száradt vagy száradó anyagnak ér-
téke alig van, legfeljebb hogy olcsón, bárcza mel-
lett tudjuk eladni, úgy, hogy a vevő maga szede-
geti össze őket. De van is ekkor dolga az erdő-
őrnek, hogyha szemmel akarja tartani a sűrűség-
ben keresgélő embereket.

Ha kiszedegették mind a száraz és száradt
anyagot, vegyük szemügyre a lábon maradt erdőt.
A fák koronái sűrűn szoronganak egymás mellett,
még a felülkerekedőknek is csak szűk hely jut, az
alul maradók pedig mihamarabb beszorulnak tel-
jesen és már a következő évben ismét tele van az
erdő száradó fákkal.

Ez a tapasztalat arra tanít, hogy jobb lesz egy-
szerre kiszedni azokat is, a melyek már, ha most
még egészségesek is, előreláthatólag pár év múlva
ki fognak száradni, mert akkor egyszerre nagyobb
fatömeget kapunk és nem tövön száradt anyagot,

a mely még tűzifának sem ér sokat, mert nincs tartós tüze.

Ha ezt így folytatjuk pár éven át, nemsokára azt látjuk, hogy még ez sem elégít ki minket. Itt is, ott is felülkerekedett egy-egy gyomfa, a melyet nem érdemes nevelni, mert fájáért csak kevés pénzt kaphatunk, ha egyáltalában el lehet adni, a gyorsan növé és szétterpeszkedő fa pedig a körülötte levő értékes, de lassabban növé fákat elnyomja.

Így nő a cser, a nyár, a bükk tölgyeseinkben vagy fenyveseinkben, elfoglalva a helyet az értékesebb fafajok előtt.

Vagy másutt tölgy-sarjhiajtásokat látunk felülkerekedni, akárhányszor csoportosan egy tuskó körül, a melyek köröskörül nagy területen mindent legyürnek, pedig tudjuk, hogy ezek a sarjak nem fogják egészséggel kibírni a 100 évre szabott vágásfordulót.

Ismét más helyen egy már mélyen lent szétágazó fa kerekedik felül, a melyből soha szép, egyenes szál nem fejlődik, vagy egy fészekből 3—4 törzs emelkedik ki és egyforma szerencsével és erővel emeli feljebb a koronáját.

Egyik-másik egyébkép szépen fejlődő fán kéregsebet látni, a melyen már most is a korhadás vagy gombabetegség jelei mutatkoznak. A seb körül dagad a fa törzse, jeléül annak, hogy szöveteinek hatalmas gyarapításával akar védekezni a betegség ellen.

Minek hagynók meg ezeket. A gyomfa,* a

* Gyomfa alatt nem kell csak bizonyos fafajokat érteni, hanem mindazokat, a melyeket, bármi okból, bizonyos területen nem akarunk megtűrni.

beteg, a túlnagy és túlsűrű csoport mind csak kárára lesz az erdőnek. Az ilyen fa sem maga nem fog kifogástalanul fejlődni, de még a körülötte álló társait is veszélyezteti.

Igaz, hogy pl. a már fiatal korban a többiek fölé emelkedő fa hatalmasan gyarapodik és rövid idő alatt túlszárnyalja valamennyit úgy magasságban, mint vastagságban, de csak ritka esetben van ebben köszönet. Mert az ily fa, melynek koronája teljesen szabad, ágas-bogas lesz, még fenyvesben is csak göcsös deszkákat adhat, lomberdőkben pedig csak rövid méretű törzset fejleszt. Igaz az is, hogy pl. tölgyesekben egy bizonyos görbeséget különleges célokra keresnek a vevők, de azért nagyon helytelen volna, ha ennek kedvéért csupa ágbogas tölgyet nevelnénk, mert a kellő sűrűségben nevelt, egyenes, szép szál úgy használható fatömegét, mint értékét tekintve, legelől áll.

A gyomfák és betegek tovább nevelése magától értődőleg haszonnal nem járhat, valamint a sarjakat sem érdemes megtűrni, mert, eleintén nagyon gyorsan fejlődve, ezek is terebélyesednek és a szomszédos magról kelt fácskákat elnyomják, de meg tudjuk a sarjakról, hogy azok rövid életűek és aránylag korán bélkorhadnak lesznek.

A hol pedig csoportok szorúlnak össze, a hol két avagy több egyforma nagy törzs nagyon közel áll, ott valamennyinek fejlődése gátolva van, ilyen csoportokat fokozatosan meg kell bontani, úgy, hogy végeredményben csak egy vagy két törzs maradjon. Ilyen csoportok bontásánál arra kell ügyelnünk, hogy a lábán maradó törzsek egyen-

TÁRCSA.

A kamarási erdőben.

Irta: Cserzy Mihály.

A nyári nap ünnepi pompával jön föl úgy öt óra felé. Szétveti sugarait, mint valami büszke királynő az aranyos palástot és a hol az imént még a hajnal szürkése festette be a tájat, most fény és ragyogás patkzik mindenfelé. Az ember kinéz az ablakon s a mint megkapja a virradás fönséges képe, kinýtja az ablakszárnyakat és kidugja fejét az utczára. A hajnali szellő kissé hűvös, a simogatásában azonban már most is kék van. Olyan, mintha lágy kezek szeliden babrálnának az ember arcán s olykor egy-egy áramlat, mint lányesók, csattan el rajta.

Így vasárnapon még a hangulata is ünnepies a napkeltének. Érti az ember, hogy nem munkanap van. Talán fényesebb a levegő, hangosabb a madárdal; a fa, a bokor, mind mintha imádsággal fordulna a kék ég felé. És az ember is teljesen másképen érti magát.

Ünnepi ruhát vesz föl. Tartalmasabb ebédre vár. Tétlenkedik. Nem hallja a robotmunka szavát: siess, gyérünk! . . . És végül önkénytelenül azt kérlezi:

— Hova megyünk ma?

Hát hová?

Ki a zöldbe, a virágok közé, hol minden fűszálon az Isten képe ragyog. A hol himnuszt zengenek a madarak, a lombok és a hol apró bogárkák jönnek a világozágra, hogy élvezzék a szabadság napját . . . Aztán kezdődik a találgatás: merre, hová? . . . És nyomban csapongni kezd a képzelet: melyik ruhát vegyük majd magunkra? Kik lesznek ott, kik lesznek amott? Mit lehet ozsonnázni? Itt csak vajat, kiflit, meg egy pohár rossz sört, amott süttet is szokott készíteni a vendéglős. Mert a «koszt»-nak szerepe van, vonzza és idegeníti az embert.

És e közben megtelik a szoba friss levegővel, erdei szaggal, virágillattal . . . Szinte elbódulunk, mintha álom nehezede a szemünkre, s ebben az álmodozásban érezzük a napsütést, a levegőt, a természet zsongító erejét, mely lassan hatalmába keríti az idegeinket. Mindez azonban csak rövid ideig tart, mert a gyerekek

letes növényterülettel birjanak és lehetőleg a legszébb alakkal bíró törzsek maradjanak meg. Meg kell jegyezni, hogy «legszebb» és «legerősebb» törzs korántsem egy és ugyanaz. A legszebb törzs az, melynek törzse egészséges, ágtszta, egyenes, hosszú szál, koronája pedig arányos, sem kicsi, sem nagy. Ilyen törzset fenn kell tartani a forduló végéig, mert ennél a méretek növekvése az értékét óriási módon növeli, a fa maga pedig nem foglal el kelleténél nagyobb helyet. A túlerős, ágasbogas törzs értéke korántsem oly nagy, mert faanyagának javarésze a koronára esik és csak rövid méretű műfát, többnyire pedig csak tűzifát ad s a mellett igen nagy területet foglal el.

Ezek szerint tehát az erdőből el kell távolítani a már elhalt törzseket, a gyomfákat, a betegeket és rosznövéskéket, ez utóbbiakhoz számítva a hibás alakú bíró fákat, melyek épen alakjuk miatt nem alkalmasak műfára, továbbá azokat is, a melyek egy náluknál szebb fát fejlődésében akadályoznak. Tehát el kell távolítani a túlnagy fákat is; az egymás mellett szorongók közül pedig a legszebbet a többiek kivágásával fel kell szabadítani.

Magától értődik, hogy ha a felsorolt fákat kivágjuk, akkor a koronák záródásában sok helyen hézag, néha meglehetősen nagy hézag keletkezik. Fiaatalabb erdőben ritkán fogunk kapni nagy hézagot, legfeljebb eleintén, a mikor egy eddig nem megfelelően ápolt erdőt kell rendbe szednünk. Idősebb erdőben a megszakítás nagyobb, mert nagyok a kiszedett fák is. (Folytatása következik.)

a mint meghallják a véletlenül kikottyantott kérdést, hogy hová megyünk, egyszerre mozgásba jönnek és ki a czombjába kapaszkodik az embernek, ki meg fölnyúl a gallérig s annak a szélét húzva lefelé, úgy mondja:

— Édös apám, tudja hová menjünk?

— No . . . Hová?

A Miska elüti a szót:

— Édös apám.

— Mit akarsz?

— Én mondom meg.

A Pista közbe selypít:

— Édesz apám.

És a nézése olyan, mint valami szelid galambé. A szemével szinte átöleli a szívünket. Nem is soká hagyjuk a térdünkön babrálni, fölkapjuk a mellünkre s előbb egy csókot nyomunk nagy piros, selymes arczára, úgy kérdezzük:

— No mondd meg te, hová menjünk.

A Pista tudománya azonban itt megakad. Mint a rosz diák, azt mondja, a mit a nénje, a Rózsika súg:

— Tamarászra.

Meteorologia.

Irta Kovács Aladár, m. kir. erdőmester.

Az ember természetében rejlő tulajdonsága a többi között az is, hogy testi és anyagi jólétét előmozdító vagy azt károsan befolyásoló jelenségek iránt különösen érdeklődik.

Ha figyelembe vesszük, hogy őseink a legrégebb időkben, midőn az időjárás viszontagságai elől barlangokba menekülni, testüket a hidegebb vagy esős időszakban állati bőrrrel védelmezni voltak kénytelenek, míg a melegebb idők beálltával a természet által oly pazar kézzel hintett jólétet élveztek — elhihetjük, hogy már a kultura legalacsonyabb fokán álló emberben is megnyilatkozott az ő jólétével oly szorosan összefüggő időjárásbeli változások előre való ismerete utáni törekvés. De ne menjünk oly messze vissza! Nézzük meg a szántóvető kulturembert.

A júniusi forró nap hetek óta izzó sugárkéveket szór az őszi vetésre, a virágzás végén álló búza sóváron emeli fejét az égnek, a tengeri összesodorja még apró leveleit, hogy a párolgó felület csökkentésével akadályozza meg az életnedv kiszáradását, a levegő az átmelegedett föld felett reszketni látszik s még a madárnak sincs kedve csicseregni, hanem tikkadtan húzódik meg a hosszan kigyózó országút mellé ültetett eperfa poros lombjai között, melyek alá, letörölve, kapálás közben megizzadt homlokát, ép most tért a gazda eselédjeivel déli pihenőre.

«Nagy gonddal számított időmutatkozás!» — — —

«Korán takarmányra származtatott változatossága az időnek!» — — —

«Ha még soká így tart, nem tudom hogy leszünk?» — mondja öt-öt percnyi időközökben a nélkül, hogy feleletet várna állításaira.

Utána pedig mosolyog. Csupa boldogság ilyenkor a gyerekek.

— Kamarásra . . . Megvan . . . Persze, hogy Kamarásra megyünk.

Nincs is azután semmiféle erő és hatalom, a mely megváltoztatni tudná a Pista által javasolt vasárnapi programot. Az ember egy percze még elgondolkozik ugyan, hogy valóban jó lesz-e Kamarás. De mindezt nem azért teszi, mintha nem akarna a gyerek kívánsága után indulni, inkább mert természetünkönél fogva elégedetlenek vagyunk és válogatunk, keressük a hibáját, előnyét ennek is, amannak is. Kamarásnál — jobb híjján — most már magunk is megállapodunk és készíjtjük a lapdát, a kis Etelka részére a tejet, továbbá az ozzonnát a többi gyerekeknek, magunknak pedig az egyedüli élvezetet: a cigarettát. S míg mindezeket szépen elrendezgetjük, szó kerül Kamarásról és arról, hogy mégis csak különös teremtménye az Istennek az ember. Ime, Kamarásnak a volt gazdája egy a sok különöz közül. Ennek ugyanis életében az a merész gondolata támadt, hogy játékot űz a természettel. A homok-siványba, melyből még a fűvet is kiperzseli a kánikula,

De halló! egyszerre csak egy kis zöld békának brekegését hallja feje felett és az áldást hozó eső után sóvárgó egyéniségének ez az egyébként keveset mondó jelenség elég arra, hogy a reá nézve kívánatos időjárásbeli változás bekövetkeztére merész következtetéseket vonjon.

Ha a nap este felhőkben nyugszik, vagy ha éjjel a teli holdnak udvara van és molnárszemű csillagok ragyognak, mind egy-egy ok, mely őt a várva-várt eső bekövetkeztére reménnyel töltse el.

A tapasztalat a legjobb mester és halhatatlan költőnk, Madách, az «Ember tragédiája» című munkájában azt mondja, hogy: «a tudomány csak sántán követi a meglevő ifjú tapasztalást» és a tapasztalások összessége a tudás mértéke. A jelenségeket mint tényeket érzékeink közvetítik értelmünkkel és az utóbbi csak azután foglalja az érzéki észleleteket a tudás rendszerébe és keresi köztük az okozati kapcsolatot.

A kultúremler azon jelenségeket, melyeket az évezredek hosszú sora alatt az időjárásbeli változásokkal némileg összefüggőknek ismert fel, legyen bár még oly csekély alapjuk, iparkodott az időjárásbeli problémák megoldására felhasználni.

Az a közmondás, hogy fáj a tyúkszemem: hát eső lesz, a fentiekben találja nem egészen alaptalan magyarázatát. A nekünk annyi keserűséget okozó bőrkeményedés sok levegőt tartalmazó sejtekből áll, a melyekben a légnyomás esökkenése, tehát az esős idő bekövetkezése esetén a levegő kiterjed és az alatta levő, a bőrkeményedés folytán amúgy is érzékeny szövetekre nyomást gyakorol, a mi a fájdalom érzetét váltja ki idegrendszerünkben.

Ha most a légnyomás jobb idő beálltával nagyobbodik, akkor a sejtekben levő levegő összenyomódásával a bőrkeményedésnek a környezetre gyakorolt nyomása és ezzel együtt a fájdalom érzete megesappan.

fenyveserdőt teremt. Az erdő közepére pedig lovagvárat épít, melyet patakkal folytat körül. Szóval levarázsol egy darab felvidéket a délibábos alföldre. És megkezdí a munkát... Képzolétének szomja egyre nő, egyre epeszi a különöz embert, a ki előbb talajt hordat a kiszemelt területre, azután magas fenyőket; másutt kutat fúrat és a vizét körülvezetetti a mesterségesen készült lapályban. Emitt pedig fantasztikus formában rakatja egymásra az óriás termésköveket.

... Az emberék nézik, megcsóválják a fejüket s azután súgva mondják egymásnak: megbolondult a naceszágos úr!

A negyvenezer hold föld ura pedig, mikor mindezekkel elkészült, megijedt a munkájától és külföldre menekült. Ott temettette ezüst koporsóba a kopókat, melyek időnkint kipusztultak az állományból. Évek mulva azután jött a hír, hogy a föld idegen kézre került, keveset jövedelmezett egy embernek. Azóta megváltozott erre a világ. A méneseknek, csordáknak nyoma veszett. Az észszel dolgozó emberek szőlőtelepeket teremtettek a rónák helyén. Az erdő, a patak, a bagolyvár azon-

Az állatok a beálló időjárásbeli változások iránt a kultura által elrontott idegzetű embernél sokkal érzékenyebbek és viselkedésük a változások előtt és után már rég feltűnt a gondolkodó embernek, a ki a fecskék repüléséből, a békák, tücskök énekéből, a rovaroknak, különösen este lámpafény mellett észlelhető tömegesebb megjelenéséből iparkodott az időjárásbeli változásokra következtetést vonni és az ő jólétével oly szorosan összefüggő problémát megoldani.

A szelek iránya, a felhők alakja, melyből áldás, néha átok szakad reánk, a kultúremlernek nem került el érdeklődését, de mert lényegükkel csak jó későn jött tisztába az azokból eredő jót vagy rosztat nem a természet kérlelhetlen törvényeiből vezette le, hanem azt a jóságos vagy bosszúálló Istennek tulajdonította, akárcsak az egyenlítő vidékén most lakó embertársaink, kik az egyszerű természeti törvényen alapuló mennydörgésben az Istenek haragjának megnyilatkozását látják.

A kultura fejlődésével a gondolkodó ember látóköre is tágult; az egyes jelenségek közt okozati kapcsolatot fedezett fel és nem késett az időjárásbeli változások okai tekintetében szerzett tapasztalatait saját előnyére felhasználni.

Észrevette, hogy a levegő felmelegedése, lehülése és a szelek között szoros kapcsolatot létezik, sőt később, nem is oly régen, arra jött rá, hogy annak a levegőnek súlya is van, mely majd nagyobb, majd kisebb lesz és a levegő ezen súlyváltozásával az időjárásbeli változások összefüggésben vannak.

Arra törekedett tehát az ember, hogy a levegő ezen súlybeli változását meg is mérhesse, hogy ennek segítségével a meteorologiai változásokra biztos következtetéseket vonhasson.

A levegő súlyának mérésére feltalálta a légsúlymérőt, mely most már a hőmérő és szélmérővel együtt a

ban megvan. Falai tökéletesen bemohosodtak, s a fák gögősen nyúlnak föl a magasba, mintha mondanák:

— Ide nézzetek, egy vagyont pazarolt reánk a gazdánk. Nem vagyunk homokban kúszó törpe akácok.

A közelségből pedig jönnek az emberek és behúzódnak a tüllelű fák közé, a hol az alföldi paraszt legények és leányok járják a csárdást dudaszó mellett, az öregjei pedig az asztal mellett pipáznak és iszszak a sört. Valamikor bort ittak, utóbb azonban, hogy az olesó sörgyarak nagyobb buzgalmat fejtenek ki gyártmányuk kelendősége érdekében, megváltozott italozás irányában a szántó-vető emberek izlése és szokása egyaránt.

A vonaton esupa ösmerős arczokkal találkozunk. Tavaly is, azelőtt is és minden évben ezeket a vidám, mosolygó arczokat láttuk ilyenkor itt, a kik beszélgetnek, kacagnak és azonközben rá se hederítenek, hogy összepréselte őket az államvasút. Kinéznak az ablakon, bírálják a vetést és elragadtatva mondják:

— Oh be szép... Oh be isteni!

(Folytatása következik.)

levegő állapotáról meglehetősen tájékoztassa; léghajókat szerelt fel önjelző műszerekkel, melyek magasan levő levegőrétegek hőmérsékletét és az ott uralkodó levegőnyomást feljegyezték.

Az egész világra kiterjedő megfigyelő hálózatot létesített, hol nagy pénzáldozattal fenntartott megfigyelő állomások gyűjtik az adatokat, melyeket a táviró a nap bizonyos szakában a központnak közvetít, úgy hogy ezen központ egy egész világrészre kiterjedő területen egy bizonyos időben meglevő időjárás felől tájékoztatva van azon ezélből, hogy a nagy területen bekövetkezett időjárás minémiségéből a legközelebb valószínűleg beállóra következtetést vonhasson.

Nézzük csak az eredményt! Tagadhatatlan tény, hogy valamely hely, ország, vagy vidék klimatikus viszonyainak megismerésére lelkiismeretes megfigyelés mellett értékes adatok gyűjthetők, ezek azonban csak a bekövetkezett változásokról nyújtanak tájékozást, figyelmen kívül hagyva az okokat, a melyek a változások előidézői voltak.

Érdeklődésünk sarkalatos pontja pedig nem az, hogy mi volt, hanem sóvár tekintetünk a jövőbe kíván látni, tudni akarja, milyen lesz az idő holnap, holnapután, egykét hét múlva, mikor lesz eső, szél és mikor napsugár?

Mindennek biztos előre jelzése egyrészt nem könnyű dolog és a mellett az időjósítás háladatlan foglalkozás.

Nem könnyű azért, mert oly rendkívül rugalmas és ennélfogva esékeny egyensúlyi állapotban levő anyagban, a levegőben előjövő változások előre való pontos megállapításához annyi sokféle befolyást kell számításba venni, hogy azok tömkelegében az összefüggést elveszítjük; háladatlan pedig azért, mert a sok csalódás, melynek ki vagyunk téve, no meg a «leveli békák» nagy száma, kik között olyan is akad, a ki valamely ihlet következtében érzi magában a képességet a jövőendő megjósolására, azok hitelét is megrontotta, a kik a rendelkezésre álló tudás összes fegyvereit igénybevéve vállalkoznak a nehéz, de érdekes probléma megoldására. Mint már említettem, a felállított észlelési állomások egy egész világrészre kiterjedő terület sok pontján végzik a megfigyeléseket és a nap bizonyos órájában észlelt légnyomás, hőmérsék, szélirány, nedvességi állapotról szóló adatokat a központnak sürgönyzik meg, a mely aztán az időjárás jelen állapotáról, melyet az illető világrész térképén átnézetesen tüntet ki, a bekövetkezendő állapotra von következtetést. Sokszor eltalálja, sokszor nem.

Valamely meteorológiai jelenség nem ok, hanem egyelőre ismeretlen oknak a következménye.

Ezen következmény egy másik, ismét csak következménynek) egy másnemű meteorológiai jelenségnek) nem szükségszerűen képezi okát, a mivel azt akarom mondani, hogy valamely időjárásból (mint következményből (egy másik attól merően különböző (például ellentétes) időjárás nem szükségkép következik.

A borúnak a derű nem szükségszerű következménye; innét van a sok tévedés, mely az időjósítás terén az eddig követett eljárás mellett sokszor felmerül.

Hozzájárul emberi gyarlóságunk is. Hisz már említettem, hogy a jelenségeket érzékeink közvetítik értelmünkkel; ám az érzések legtöbbször csak a formákról adnak az értelemnek direkt felvilágosítást, a lényeg, mely közvetlen szemlélet tárgyát sokszor nem képezi, rejtve marad előttünk s csak hosszas okoskodás útján, sok tévedés árán jutunk a nyitjára.

Ismerek egy latin közmondást: «*tertia quarta qualis tota lunatio talis*», a mi azt jelenti, hogy a milyen az időjárás a holdújulás 3-ik és 4-ik napján, olyan az egész holdújulás alatt.

Közmondás ez is, tehát hosszas tapasztalat lesűrődménye, bár sokszor nem igaz.

A régiak észrevették, hogy a holdjárás és az időjárásbeli változások között gyakran van összefüggés és nem oly régen Falb Rudolf berlini egyetemi tanár volt az, a ki időjósításait, az ő kritikus napjait, a holdváltozásokra vezette vissza. Ő már a hold tömeghatásának tulajdonította az időjárásbeli változások okát, de bizony minden egyes esetre érvényes prognózisokat megállapítani nem tudott.

Vozáry Pál kataszteri főmérnök, a Meteor című folyóirat szerkesztője az első, a ki feltűnést keltő időjósításaival nemcsak a gazdák, de már az orsz. meteorológiai intézet figyelmét is magára vonta.

Ő az időjárásbeli változások okát azon a világegyetem minden pontján egyformán érvényes mechanikai tömeghatásokban keresi, melyet a naprendszer bolygói mozgásaik közben egymásra gyakorolnak és ezenkívül a napon előjövő változások, valamint a levegő egyensúlyi állapotának figyelembe vétele mellett állapítja meg prognózisait, a melyek eredmény tekintetében az eddigi ilyenmű kísérleteket messze felülmulják.

Az ő szíves engedélyével vázlatosan közölni fogom az általa a Meteor című lapocskában * közzétett jelzéseket.

A Meteor október hóra a következő jelzést teszi közzé: Október hó csomópontjai 2—7—8—14—15—18—21—28—29-re esnek, legerősebb hatásúak a 2—14—21 és 29-iek.

Október 2-ika körül hűvös, esapadékos időt várhatunk. Az időjárást csak a 8-iki csomópont befolyása teszi kedvezőbbé, állandóbbá, melegebbé, mely egész 14-ig tart. Október 18 és 27-ike között a vénasszonyok nyarát kaphatjuk meg. Október 29-ike a kellemetlen őszi időt vezeti be.

Midőn ezt az időjelzést elolvassuk, önkéntelenül az a kérdés vetődik fel bennünk, hogy mi az a csomópont?

Hogy ezt megérthessük, mindenekelőtt a naprendszerrel kell megismerkednünk, ismernünk kell a napot, bolygóit, azok egymástól való távolságát, mozgásuk sebességét, tömegük nagyságát, meg kell ismerkednünk a napon előjövő változásokkal és azok hatásaival.

(Folytatása következik.)

* A «Meteor» heti folyóirat előfizetési ára egész évre 5 kor. félévre 2 korona 50 fillér. Megrendelhető a Meteor szerkesztőségénél Budapest, II., Donáti-u. 8.

Vadászat.

Mekkora távolságra lőjjünk. Régi regula, hogy seréttel 60, golyóval pedig 120 lépésnél nagyobb távolságra nem szabad lőnünk, hogyha nem pecsenyevadász, hanem igaz vadász módjára akarunk viselkedni. Igaz ugyan, hogy a haladó technika e téren is hihetetlen dolgokat képes felmutatni s a mai fegyverek hordképessége a régiekével össze sem hasonlítható.

Olyan serétes fegyverek, melyek a vadat 80—100 lépésről is biztosan leterítik s olyan golyós puskák, melyek távesővekkkel felszerelve s aczélburkolatú lövegekre berendezve 300—400 lépésre is osztogatják a biztos halált, ma már elég gyakoriak. Ezek beszerzési ára azonban még költséges s így ezek használata szerény lapunk olvasóit aligha fogja érdekelni. A mi általánosságban használt fegyvereinknél tehát a 60, illetve 120 lépést maximális távolságként ezután is elfogadhatjuk. Az igazi vadász főtörekvése a vadat kimélni, ápolni, nevelni és szaporítani. Ezzel a nemes hivatással pedig nem fér össze az, hogy a szegény védtelen vadra vaktában puffogtassunk képtelen távolságról s örömünk teljék abban, ha a lövés után tollazata, szőrözete mint a pozdorja szerte repül.

A sebzett vadat, ha még egy igénytelen kis vad is, erkölcsi kötelességünk követni mindaddig, míg lőtávolságban érjük, hogy kinjaitól egy jól irányzott lövéssel megszabadítsuk.

Az igazi vadász csak arra a vadra lő, melyet biztosan eljithet. Kár, hogy ez a típus már kihalóban van s ma már a legtöbbeket csak a barbár szenvedély ösztökéli, hogy mennél többet, mennél nagyobb mennyiséget öldököljön.

Az igazi vadász fegyverét, mielőtt vele vadra löne, alaposan kipróbálja. Különböző távolságról, különböző lóporral és seréttel kísérleteket tesz mindaddig, a míg a fegyvernek legmegfelelőbb töltésadagot saját tapasztalatai alapján pontosan megállapítja. Így azután megtanulja, hogy pl. a 10-es, 8-as, 6-os, 4-es számú serét hány lépés távolságról képes a fűrj, fogoly, fáczán, nyúl testét «beteríteni» s ha fegyverével vadászni megy, a világért sem löne nagyobb távolságra, mint a mekkoráról a fegyvere ölképességét kitanulmányozta. A golyós fegyver hasonló kipróbálása ugyancsak fontos, mert fegyverünknek, illetve a belőle kilőtt golyónak átütő erejét a puska-por minősége és mennyisége korlátozza. Ha golyós fegyverünket is ily szorgos kísérletezésekkel pontosan «belőtük» s kint a vadászterületen használatba vesszük, akkor fogadjuk el szabályként, hogy nagy vadra golyóval csak akkor lővünk, ha legalább lapoczkáját *nyugodtan* célba vehetjük. Hányszor lönek — különösen a koczavadászok — özet, disznót, szarvast pocskká úgy, hogy a golyó egy lábszárát szétroncsolja, czombját, lágyékát át-fúrja s a vad egy ideig vérnyomokat hagyva hátra, azután pedig a vérzés esillapultával nyomtalanul elbujdosik a legelrejtettebb sűrűségbe, hol betegyát megvetve el nem mozdul többé, míg az ordások vagy a halál meg nem váltják fájdalmaitól.

R.

Rókafogás. Minden vadász elismeri, hogy rókát löni nem könnyű dolog. Akár hajtók előtt jön feléd, akár eserkészeten találkozol vele, jól vigyázz, hogy észre ne vegyen, mert ha egyszer észrevett, oly gyorsan eltűnik szemed előtt, hogy alig marad időd egy lövést utána küldeni. Bámulatos az a rugékonyság, fürgeség, melyek mozgulatait jellemzik különösen akkor, a mikor veszély környékezi, mikor meg van ijedve. Hihetetlen fordulatokra, képtelen ugrásokra lehetünk nála minden perezben elkészülve, még akkor is, ha baj nem is fenyegeti, ha a tarlón egerészik, vagy a fogolyfészkeket kutatja. — Hát még ha a kotorékból tacsokkkal zavartatjuk ki. Egy ideig csak ellenáll támadóinak s hősiesen védelmezi magát pinczelakásában, de ha már nagyon sarokba szoritják s csuháját is szabdalgatják a kis tacsokok csattogó éles fogai kerekét old, mert jól tudja ő kelme, hogy «szégyen a futás, de hasznos». — Olyan sebességgel ugrik ki a nyíláson, mintha ki lőtték volna. S ha most a kotorék bejáratánál leskeledő vadászt is észre veszi s az erdőt sűrű bozót takarja, ugyancsak biztos kezű puskásra van szükség, hogy a veres rablót kézrekerítsük. De segíthetünk magunkon könnyű szerrel. Fonjunk vékony, de jó erős zsinégből egy méter hosszú és ugyanolyan széles hálót 6—8 cm bőségű szemekkel, s kössünk mind a négy sarkára egy-egy kölönczöt, fatuskót vagy kődarabot. Ha a tacsokot a kotorékba bebocsájtottuk, takarjuk le a kotorék száját e hálóval csendesesen, zajtalanul s ha az üldözött róka onnan kiiramodik, úgy belegabalyodik a hálába, hogy akár elevenen is elfoghatjuk.

R.

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: *Hreblay* Emil állattenyésztési m. kir. felügyelő.

A jó vetőmag könnyű beszerzésének módja. Van-e gazda ez országban, a ki nem szivesebben vetné el a jó, nemes, tiszta és gyommagmentes, mint az elsatnyult, növényi betegségekkel fertőzött és gyommagvas vetőmagot?

Bizon egy sincs! Eddig azonban alig lehetett tiszta és jó vetőmagot szerezni, mert ha volt is ilyen forgalomban, az oly drága volt, hogy azt megfizetni csak a gazdagok voltak képesek.

A földművelésügyi miniszter úr most gondoskodott a szegényebb sorsú gazdákról is és körlevélben értesít arról mindenkit, hogy a kisbéri, bábolnai, mezőhegyesi és fogarasi ménésbirtokok, valamint a gödöllői korona-uradalom gabona és egyéb terménykészleteiből az erre alkalmas milyenségű magvak vetőmagul mindazon gazdáknak, a kik ez iránt ezen birtokok igazgatóságaihoz fordulnak készpénzfizetés mellett eladatnak.

Az eladási ár Kisbérre, Bábolnára, Gödöllőre és Mezőhegyesre nézve a budapesti tőzsdei, Fogarasra nézve pedig a fogarasi piaci árak szerint állapítatik meg oly módon, hogy az elszállítást megelőző napon jegyzett tőzsdei, illetve piaci árakból szállítási költségekre bizonyos összeg, legfeljebb egy korona métermázsánként levonatik.

Minden gazda már egy métermázsát is rendelhet. Az azonban ki van kötve, hogy az ily kedvezményes áron vásárolt vetőmagot okvetlenül el kell vetni s azt sem eladni, sem elhasználni nem szabad.

A szállítást a legközelebbi állomásra a birtok-igazgatóság ingyen teljesíti, de a vasúti szállítási költség a vevőt terheli.

A ki tehát teljesen megbízható és fajta tiszta vetőmagra akar szert tenni, az forduljon a fentebb felsorolt állami birtokok igazgatóságainak bármelyikéhez.

Melyek azon gombák, a melyek szárításra jók?

Most van az az idő, a midőn a gombák szárítása a legjobban szokott sikerülni. Tisztelt olvasóinknak foglalkozásuknál fogva a legtöbb alkalmuk van a gombák könnyű beszerzésére és a legjobb értékesítésére, ennél fogva azt hisszük, hogy az alább elmondandó hasznos útmutatásokat és utasításokat tőlünk szívesen fogadják.

A gombák legegyszerűbb és legbiztosabb eltevési módja a szárítás. A gomba ugyanis 90% vizet tartalmaz, tehát ha azt elpárologtatjuk s a gombát megszáritjuk, aránylag a legkisebb költséggel s a legkevesebb fáradsággal igen értékes s könnyen eladható szárított gombát nyerünk.

A szárítás céljaira legalkalmasabb gombafajták az alábbiak:

Az úrigomba vagy tinorrú, mely különösen a bükk-és tölgyerdőket szereti. Kalapja barna, alja sárgászöld és olyan, mintha át volna lyuggatva.

A csiperkegomba vagy sampignon. Kalapjának színe fehéresbarna, alja, ha nyitott, világosbarna és lemezes. Eleinte a kalap a törzsszel egy hártya által van összekapcsolva s ekkor az alsó lemezek még nem látszanak; a mint azonban a gomba növekszik, kalapja szélesedik, karimája elválik a törzstől s a lemezek láthatóvá lesznek. Megterem mindenféle földben, a hol állati vagy növényi rothadás megy végbe.

A szarvasgomba koráll-féle ágából áll, tyúktojás nagyságúra is megnő, kérge ripacsos, barnásfekete színű, húsának színe pedig ibolyasárgás. A tölgy és bükk gyökerei körül terem a föld alatt. Hazánkban különösen sok van a Bakonyban és Nyitra vármegyében. Kutyákat és sertéseket használnak felkeresésére, a melyek a szaga után találják meg. Francia és Németországban mesterséges úton nagyban termelik.

A csirkegomba vagy vargánya, barnába játszó tojás-sárga színű. Fenyvesekben s egyéb sűrű erdőkben elég gyakori, tölcséralakú s kalapjának úgy alsó, mint felső része lemezes. A kalap széle hullámos és szaggatott.

Szárítás céljából a gombák közül az úri és a csiperkegombát szeletekre kell vágdalni, mert nagyon húsosak s egyrészt nehezen száradnak egészben, másrészt pedig nem tudhatjuk, hogy belsejükben nem indult-e már meg a bomlás? Erre a körülményre a gombák szárításánál igen nagy figyelemmel kell lennünk, mert a legtöbb mérgezés nemcsak a mérges gombáktól ered, a melyeket már alakjuknál és színüknél fogva is felismerhetünk, de a rothlásnak indult ehető gombáktól is.

A gombák szétvagdalásánál meg kell jól néznünk minden szeletet, hogy nincs-e megtámadva s a hibásakat eldobjuk, mert ezeknél a szárítás úgy sem gátolná meg a további rothadást.

Szarvasgombánál elégséges, ha a kisebbeket két, a nagyobbakat pedig négy felé hasítjuk, de mindig hosszában.

A szárításnál azt is szem előtt kell tartanunk, hogy a gomba a szárítással mennél kevesebbet veszítsen illatából, mely oly izletessé teszi. Hogy ezt elérhessük, nem szabad a gombát megmosni, vagy vízben áztatni, hanem kefével kell róla a föld és egyéb oda nem tartozó részeket letisztítani, a mit az előzetes szárítással könnyen elérhetünk.

A gombák szárítására az aszalás módját szoktuk használni, a mit meleg napos időben a szabadban végezhetünk, s ha ez nem lehetséges, akkor az aszalást kemencében vagy sütőben kell végeznünk. A megaszalódás 4—5 óra alatt végbe megy.

Fonálra fűzni a gombát nem czélszerű, mert az egyes szeletek egymás mellé fekszenek s ezeken a helyeken a száradás nem lehet elég gyorsan végbe, tehát ott könnyen rothlás állhat be.

A sovány luczerna feljavítása. Nincs gazdaság, a hol luczerna egyszer el ne árulná gyenge lombtermésével azt, hogy a talaj, melyben áll, sovány, azaz nem ad neki annyi tápláló anyagot, a mennyi szükséges ahhoz, hogy rendes tskamánytermésben részünk legyen.

Legtöbb gazda ily esetben az istálló-trágyából való felültrágyázáshoz nyúl s trágyatelepének érett, apró trágyáját őszzel, a midőn már a luczerna növése megszűnt, a luczernás táblára kihordja, s ott azt széjjel szórja.

Ez az eljárás a mily költséges a gazdára nézve, ép oly *káros* a luczernára.

Költséges, mert az istálló-trágyának legértékesebb részeit viszi ki a gazda, káros pedig, mert az istálló-trágyával együtt rengeteg mennyiségű fűféle és gyommagot szórunk ki a luczernára, a melyek néhány év alatt kiölik azt, lévén a most már jól megtrágyázott földben bő alkalmuk elszaporodni s erős gyökereikkel a luczerna helyét elfoglalni.

Tapasztalásból írom ezt s így mondhatom, hogy kerülendő az ily eljárás. E helyett ajánlok egy olcsóbb s hasznosabb módot, a mi nem más, mint az, hogy az istálló-trágyát helyettesítsük szuperfoszfáttal, a melyből kat. holdanként 200 kgr.-ot szórjunk el őszzel a luczernára s azután fogasoljuk azt jól meg. Kisebb földdarabra arányosan kevesebb műtrágya kell.

A fogasolást kora tavasszal, ha a föld már felszáradt, újból foganatosítani kell.

Az ily módon megműtrágyázott luczerna rendszeren három évig szépen szokott diszlenni. Ha azonban a második év végén diszlése már hanyatlana, ne várjuk be a harmadik évet, hanem szórjunk reá újból ugyanannyi műtrágyát.

Használjuk fel a szőlőtörkölyt baromfitakarmánynak is. A baromfitenyésztés akkor jövedelmező,

ha olesó, de jó takarmánynyal rövid idő alatt sok és húsos baromfit és sok sárga héjú tojást termelnek szárnyasaink. Azért minden eszközt meg kell ragadnunk, hogy minél nagyobb haszonnal s ne veszteséggel járjon munkánk.

Van sok szerencés baromfitenyésztő, ki nyáron legelő és vízbőségben van, a hol a különböző baromfiak legelhetnek, bogarászhatnak, a víziszárnyasok pedig a vízirovarok, hüllők és vizinövényekben bővelkedhetnek, tehát a nyári takarmányozás, ha naponta egyszer egy kevés szemet szórunk elébök, elég kevésbe kerül.

Az ily szerencés baromfitenyésztőnek inkább a téli takarmányozás és tartás okoz gondot. Természetes tehát, hogy eltekintve a mostoha viszonyok közt levő tenyésztőtől, a ki nyáron is kénytelen baromfiat zsákból etetni, a szerencésőbb körülmények között levő tenyésztő is sokszor zavarban van a téli takarmányozással. E kérdést megoldja a szőlőtörköly takarmányozása.

Ma már — a magas hegyvidéktől eltekintve — alig van község, a hol szőlőt nem művelnének. A hol pedig szőlők vannak, ott pálinkát is égetnek a szőlőtörkölyből. Mi történik általában a pálinkaüstből kikerülő törkölyvel? Legnagyobbára s elég helytelenül, friss és nyers anyagként trágyának lesz felhasználva, mely trágyaanyag nyersen, különösen száraz időszakban, a növényeket úgyszólván kiégeti, mert erre csakis más trágyanemmel keverve egy-két év múlva érett korában lenne alkalmas.

A törkölynek van sokkal nagyobb hivatása is s ez a baromfitakarmányozás. Tessék kísérletet tenni. Ismerünk nem egy alföldi gazdaasszonyt, a ki a pálinkaégetés beálltával néhány szekér szőlőtörkölyt vesz s annak egy részét valamelyik szin alá, másik részét az udvar egy szélső részén kiszórátja, hogy ezen a baromfiak kaparászsanak. Ha a hó leesett, akkor rá kerül a sor a szin alatt lévő törkölyre is.

A szőlőtörköly mellett naponta délben adhatunk a baromfiaknak rostaaljat, zabot, tengerit vagy árpát. Ily etetéssel a tyúkok korán kezdenek tojni.

A méz kezeléséről. A mint a mézes kereteket a méhész elszedi a méhesaládtól, azt a gondozást, a mi-ben a méhek mézüket részesítették, most a méhésznek kell átvenni, s ez a méhészeknek nem kevés gondot okoz. A kaptárban, hogy a méz ne ikrásodjék, gondoskodnak a méhek a kellő melegről s e célból télen is 10 C. foknál nagyobb meleget tartanak. Hogy erjesztő anyagok meg ne rontsák a mézet, óvják a nedvességtől s e célból a kaptárt megfelelő módon szellőztetik s a mely mézet későbbi használatra raknak el, azt teljesen érett, vízhatlan viaszréteggel a levegőtől elzárják.

De a mit először kellett volna mondanom, azokat a sejteket, a melyekben mézet akarnak a méhek elhelyezni, előzetesen a lehető leggondosabban kitisztítják, sőt talán még fertőtlenítik is — hangyasavval.

Látjuk tehát, hogy a méz eltartás és kezelés igen nagy gondot és körületekintést igényel, mert igen érzékeny anyag s hamar elváltozik, megromlik.

A midőn a mézet a keretektől kipergetjük, levegő buborékok, viaszrészecskék, néha fiasítások vagy annak egyes részecskéi s más idegen anyagok kerülhetnek a mézbe. Első dolgunk legyen tehát, hogy ezeket a mézszűrővel eltávolítsuk. A megsziirt mézet pedig öntsük olyan jól czinczett edénybe, melynek felső nyílása széles. Minél nagyobb edényeket használunk a méz eltartására, az annál jobb, mert a méz rossz hővezető s így a hőmérsék változására nagyobb edényekben kevésbé érzékeny.

Az edényekbe beöntött méz tetején a levegőbuborékok, a fehérhab s más a mézbe nem tartozó anyag mind összegyűl. Ha ezt a habbal kevert idegen anyagot a pergetés után két hétre óvatosan leszedjük, kristálytisztá és áttetsző mézet kapunk, melyet jó áron eladhatunk, vagy soká, baj nélkül eltarthatunk.

Az ivóvíz. Mindnyájan tisztában vagyunk azzal, hogy az ivóvíz egészségünk fentartásában s gazdaságunk vezetésében milyen fontos szerepet játszik.

Eltekintve a hegyi lakóknak bőségesen rendelkezésre álló üde forrásvizektől és az alföldön hova tovább mind jobban terjedő artézi kutaktól, nagyjából azt mondhatjuk, hogy hazánk lakosságának túlnyomó része még mindig egészségtelen ivóvízre van utalva, mely a legkülönbözőbb betegségek csiráit rejti magában.

Az ivóvíz hygienikus szempontból csak akkor kifogástalan, ha 1. teljesen szagtalan, 2. ha üde ízű és szénsavdús, 3. ha üde ízét és szagtalanságát 30° C.-os melegben sem veszti el, 4. ha nyáron hidegebb, télen pedig melegebb mint a levegő hőmérséklete, 5. ha nem fakad olyan talajból, mely bomlásnak induló szerves anyagokkal van tele, 6. ha nem túlságos kemény, vagyis nem tartalmaz nagy mennyiségű kálisókat, mert az a víz, mely a pohárban vagy korsóban fehér üledéket hágy vissza, nem tartozik a legjobbak közé. Olyan vizet persze, mely e tulajdonságok mindegyikével meg van áldva, nehezen lehet találni, avagy mesterségesen előállítani s ennél fogva legalább is arra kell törekednünk, hogy oly vizünk legyen, mely bakteriumoktól, a különböző betegségek csiráitól, mentve van.

Sajnos azonban, hogy a falvakban, községekben, sőt városokban is a kutak közvetlen közelében szemétdombok, istállók, sőt pöczegödrök is vannak s hogy a vérhas, hagymáz és más járványos betegségek néha veszedelmes jellegeket öltenek, mert a kutak vizét a szemét, trágya és ürülék megfertőztették. Különösen gyakori ez ott, hol a kutak vízszíne a föld felületéhez közel van, mert a kútba befolyó esővíz csak keskeny földrétegeken keresztül szivárog le s a kút környékéről felszedett piszok nem szűrődik le tökéletesen, hanem szinte közvetlenül kerül a kút vizébe.

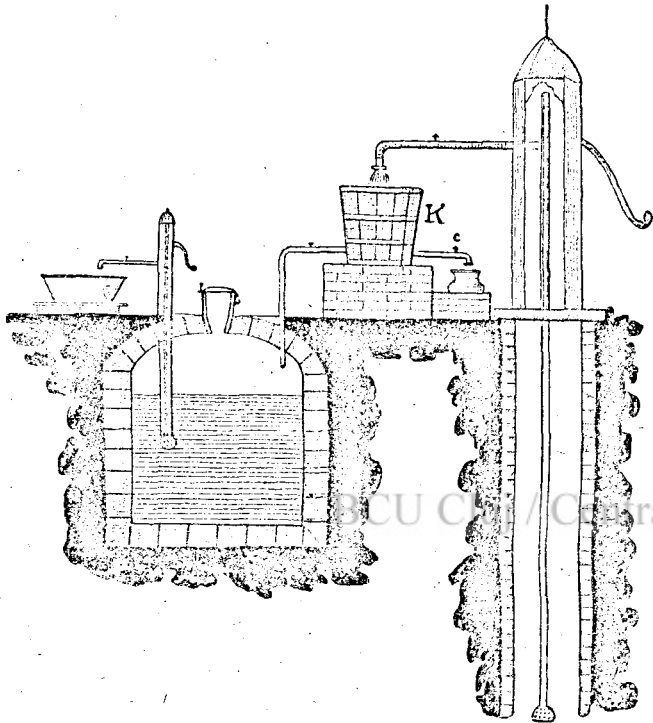
Ott, hol a kút mély s a víz tükre is mélyen a föld színe alatt áll: a veszély nem oly nagy, mert az esővíz a vastag földrétegeken keresztül átszűrődve sokkalta tisztultabban folyik le a kút medencéjébe. De káros alkatrészeket ez a víz is tartalmazhat s ennél fogva még ezeknek a mélyebb furató kutaknak vize is szűrésre szorul. Az eljárás maga nagyon egyszerű s oly kevés

kiadással van összekötve, hogy azt bárki, bárhol is alkalmazhatja.

Vessünk egy tekintet a mellékelt ábrára s a vízszűrés legegyszerűbb módjával már is tisztában vagyunk s ezt háztartásunk részére akár nagy, akár kis méretekben könnyű szerrel berendezhetjük.

Kutunk mellett (az ábrán szivattyús kutat tüntetünk fel, de lehet az gémes vagy kerek kút is) mindenk előtt egy $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ méter magas alapzatot építünk téglavagy terméskövekből kifalazva. Erre egy tetszés szerinti nagyságú kádat (K) helyezünk el, melynek alján egy csapot (c) alkalmazunk.

A kád magasságának alsó harmadában egy drótszítát helyezünk el akként, hogy a kád dongáinak belső felére 7—8 drb léczecskét szögezzünk s azokra a szítának vékony (6—8 mm.) vasrudperemét lefektetjük.

A drótszítára már most egy réteg durva kavicsot, erre egy réteg homokot, majd egy réteg faszenet s ezután ismét kavicsot, homokot, faszenet helyezünk el mindaddig, míg a kád teljesen megtelt. Ügyeljünk arra, hogy úgy a legalsó, mint a legfelső réteg durva kavicsból legyen alkotva. Kiváló gondot fordítsunk továbbá arra is, hogy a kavics és homok teljesen tiszta, föld- és agyamentes legyen. Ezeket tehát, mielőtt a kádban elhelyeznők, addig kell mosni, míg a víz róluk oly tisztán folyik le, mint a milyen tisztán reájok töltöttük.

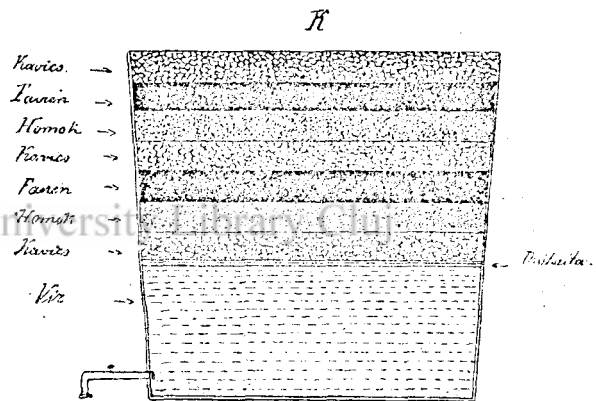
Czélszerű a kádat állandóan vízzel megtöltve tartani, nehogy a napnak s szélnek kitéve összeszáradjon.

A kádban elhelyezett eme szűrőanyagokat, ha a kút vize nem túlságosan iszapos, néha egy évig sem kell ujakkal kicserélni. Ha azonban azt tapasztaljuk, hogy a leszűrt víz már nem olyan kristálytiszt, mint a milyen kezdetben volt, akkor ne sajnáljuk a fáradságot, hanem cseréljük ki a kavics-, homok- és szénrétegeket, miután a kádat jól kiszűrtük, újakkal.

A szűrő kád alatt ábrákon egy víztartó medence látható, melybe a szűrt víz egy csappal elzárható csövön keresztül folyik le. Ennek a medencének a kiépítése felette kívánatos, mert lehetővé teszi, hogy háztartásunkból az egészséges ivóvíz sohase hiányozzék, még akkor se, ha tartós szárazság után a kutak teljesen kiszáradnak. Kifogástalan a medence csak akkor lesz, ha betonvakolatba rakott terméskövekből, ezek hiányában pedig téglából építjük s felül boltozattal látjuk el. A boltozat legmagasabb részén egy 45—60 cm. átmérőjű kürtöt alkalmazunk azért, hogy azon át a medence vízállását megfigyelhessük, a vízbe időnként egy kis sót bedobhassunk s szükség esetén pl. a falazat javítása végett a medencébe le is ereszkedhessünk.

Czélszerű e kürtöt vasbádog-ajtócskával ellátni s azt lakattal elzárni, nehogy azt avatatlan kezek nyitogassák s a vízbe szemetet, piszkot bedobáljanak.

Ha most a vízmedence fölé egy kis szivattyút is alkalmazunk, hogy azzal a szükséges ivóvizet időnkint kimeríthessük, úgy kutunkat szerény háztartásunk érdekében a czélszerűség összes kellékeivel felszereltük, és

sohasem lesz okunk attól tartani, hogy az ivóvíz a magunk s családtagjainknak, valamint háziállatainknak egészségét megfertőzi.

R.

Különfélék.

Méhészeti kiállítás. Pécsen, az országos kiállítás keretében időleges méhészeti kiállítás is rendeztetik, a mely kiállításon erdészeti altisztek is szerepelnek. Dezsőfi János sóháti (Ungm. megye) kincstári erdőőr egy saját találmányú új kaptárt, egy üvegszekrényt mézsüteménnyel, csemegemézet és pergetett mézet állít ki, melyeket a kiállítási bizottság a kiállításra érdemeseknek talált és a szükséges térdíjakat az Országos Méhészeti egyesület fizeti ki helyette. Öszintén kívánjuk, hogy szorgalmas és iparkodó méhésznők elsőrendű elismerésben részesüljen.

B.

A tyúkok tojásevése. A tyúk a tojásevésre nagyon könnyen rászokik. Annak, hogy a tyúk a tojását megessi, sok esetben a gazdasszony az oka, mert az elhasznált tojás héját egyszerűen a tyúkok elé dobja, a helyett, hogy jól összetörve, apró darabokban adná eléjük.

Ebből a tojáshéjból a baromfiak a mézhiányt pótolják, melyre az új tojáshéj képzéséhez szükségük is van. Jobb azonban tojáshéj helyett a tyúkoknak vakolattörmeléket adni mézspótlásul. Ha egy tyúk tojásevővé vált, a letojt tojást csak úgy menthetjük meg, ha ahhoz az állatot hozzáférni nem engedjük, azaz ha a tojófészket úgy rendezzük be, hogy abból a letojt tojás egy fonálhálón át az alatta levő kosárba hull alá, melynek alján fűrészpör, rongyok, vagy más egyéb puha anyag van. Ezt azonban csak értékes fajtyúkoknál tegyük; a közönséges tyúkot legjobb levágni, mert ezzel nem érdemes ennyit bajlódni. (—h.)

Drága kutyák. Angliában és Amerikában nagy keletősége van a drága kutyáknak. Nem ritkaság, hogy előkelő úrhölgyek 3000 koronát fizetnek egy-egy kutyáért, de jóval nagyobb árakra is elég példa akadt. Ermut amerikai színész 25,000, Green 28,000, Jayger asszony 24,000 koronáért adta el a kutyáját. Egy juhász-kutya 17,000, egy másik 24,000 koronáért kelt el. Két esetben foxterrierért 14,000 koronát fizettek. A legtöbb pénzt adták a Squire of Tytton nevű skót juhász-kutyáért: 29,000 koronát. (—h.)

Hibaigazítás. Lapunk szeptember hó 15-én megjelent példányát tévedésből «17. szám»-mal jelöltük; kérjük azt «18. szám»-ra kiigazítani.

Állami (erdei) csemeték adományozása.

Az állam által főtartott erdei csemetekertekből az 1908. évi tavaszi és őszi erdőültetésekhez szükséges csemetekészleteket a földművelésügyi miniszter a következő feltételek szerint fogja a folyamodó birtokosoknak kiosztani: A kopár és vízmosás területek beerdősítésére kért csemetéket, amennyiben az állami csemetekert készleteiből kiszolgáltathatók, az 1879. évi XXXI. törvény-cikk 177. szakaszának b) pontja értelmében ingyen, vagyis a termelési költségek elengedésével. Kivételesen kisbirtokosok részére, amennyiben az illetékes királyi erdőfelügyelő igazolja, hogy a folyamodót a költségek aránytalanul megterhelnék, a csemetéket a folyamodóhoz legközelebb fekvő, utolsó vasuti állomásra díjtalanul fogják elszállítani. Folyamodások december 15-éig közvetlenül az illetékes királyi erdőfelügyelőséghez terjesztendők be. Sz.

Álláskeresőlet.

Erdőőri, segéd erdőőri, erdősősi, vadászati vagy vadász segédi állást keres egy 1884-ben született, magyar, német, tót, oláh nyelvet szóban és írásban bíró, szakvizsgázott erdőőr. 4 évi gyakorlattal az erdészetben és vadászatban is bír, és mint testvadász is volt alkalmazva. Ovadékos is képes letenni. Czim a kiadóhivatalban. Sz.

Egy 36 éves kiszolgált katona altiszt és csendőr, róm. kath. vallású, szakvizsgázott, családos erdőőr, a ki a magyar és tót nyelvet írásban és szóban tökéletesen bírja, úgy a lombfa, valamint a fenyő erdőségnél 10 évi gyakorlattal bír, úgy a vadászati, mint a cserkészeti szolgálatban megfelel, megfelelő fizetéssel állást keres. Czim a kiadóhivatalban. Sz.

Kitüntetés.

A király Tompe Mihály pozvai erdőőrnek negyven éves szolgálata elismerésül a szolgálati díszéremt adományozta, a földművelésügyi miniszter pedig 100 korona pénzjutalmat utalványozott a hűséges erdőőrnek, a ki Fesztetich Tasziló gróf pozvai erdejében 40 évig hűséggel és odaadással teljesítette tisztjét. A kitüntetett erdőőrt ez alkalomból ünnepelni fogja a gazdaközönség is.

Erdőőrt keresek,

ki az erdőőri szakiskolán kívül lehetőleg földműves iskolát is végzett. Évi 400 K fizetést, szabad lakást, 100 □ öl kertet, egy lánccal bevetett kukorica földet, tüzelő fát, egy darab tehén eltartását s ezeken kívül szarvasmarha és loórt 1 K, sertésért és juhért 50 fillér hajtó pénzt, az erdei kihágások büntetés pénzei után pedig 20 % jutalékot biztosítok.

Schwarz Márkus.

Kricsova, u. p. Gavosdia.

E. 12461.

Pályázat erdőőri állásra.

Árvavármegye közigazg. erdészeti bizottságától f. é. 931. sz. a. nyert felhatalmazás alapján a

Jablonka

állomáshellyel rendszeresített védkerületi erdőőri állásra pályázatot hirdetek.

Az állással 800 K kezdő fizetés, erdei kihágások után a befolyt kártérítési összegek $\frac{1}{3}$ -ad része, legeltetési kihágások esetén a befolyt hajtópénz, valamint az «Országos Gazdasági Munkás- és Cselédségélypénztár» keretén belül való betegségy és nyugdíj van összekötve.

Az állásra csak oly egyének pályázhatnak: kik feddhetlen előéletűek, 24-ik életévüket betöltötték, ép testalkatúak s a magyar és a tót nyelvet szóban és írásban bírják.

Sajátkezüleg írott s a fenti kellékeket igazoló okmányokkal, valamint szolgálati bizonyítvánnyal felszerelt kérvények, az elől említett bizottsághoz czímezve, az alulírott hivatalnál legkésőbb f. é. október hó 5-éig nyújtandók be.

A kinevezett erdőőr állását legkésőbb f. é. november hó 1-én köteles elfoglalni.

Alsókubini m. kir. állami erdőhivatal.

Nagybisterez, 1907. évi szeptember hó 15-én.

Förster Gyula s. k.

m. kir. erdőmester.

E. 12443.

Kényelmes részletfizetésre vadászfegyverek!

Serétes, golyós, egy-, két- és háromcsövű fegyverek, revolverek, flobertek.

Rendkívül dús választék!

Kizárólag elsőrangú gyártmányok!

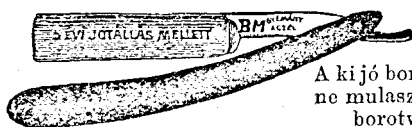
Képes fegyverárjegyzék ingyen és bérmentve.

Szénási és Kardos Budapest, VII., Rákóczi-út 86E.

Fontos ujdonság!

SZENT ANTAL gyémántacél borotva

5 évi jótállással
1 fnt 50 kr.

A ki jó borotva hiányában van,
ne mulassza el ezen hírneves
borotvát beszerezni.

Minden borotvához értékes borotvatartó ingyen.

Megrendelhető: Ny. 12441.

SOHR PÁL, Szill (Somogy m.)

Kerestetik

8000 drb 2 méter hosszú, legalább 4 cm. vastag

szőlőkaró. Ny. 12431.

Lehetőleg gömbölyű vörösfenyőből vagy más egészséges
faféleségből, legkésőbb 1908 február 1-ig ideszállítva.

Máriássy László szőlőkezelőse, Bodrog-Keresztúr.

A VADÁSZ-VIZSLA.

Gyakorlati útmutató a vizsla-nevelés-, tanítás-,
használat- és gyógykezeléshez.

Második kiadás. A szerzőnél: Ara 1 kor. 50 f.

Stark Dezső főerdész, Drávutamási (Somogy megye.)

E. 12432.

Fülöp-szász-cóburg-góthai
herceg ő királyi fensége
szállítója

József főherceg és csász.
és királyi fensége udvari
szállítója

GOTTSCHLIG ÁGOSTON

cs. és kir. udvari tea- és rumszállító

Városi raktár csakis:

Központi gyártelep és iroda:

IV., Váci-utca 11. BUDAPEST VIII., Futó-utca 54.

a Korona-kávéház átellenében.

Ny. 12458.

Közvetlen behozatalu valódi **chinai és orosz karaván-teák,**
Jamaica-, brazíliai és Cuba-rumok, francia cognacok,
likőrök a legfinomabb minőségben, eredeti csomagokban, eredeti
árak mellett. — **Arjegyzzék kívánatra ingyen és bérmentve.**

Legrégibb magyar teaház!

Ne küldjük pénzünket külföldre.

Magyarnak Pécs. Németnek Bécs.

SCHÖNWALD IMRE PÉCS.

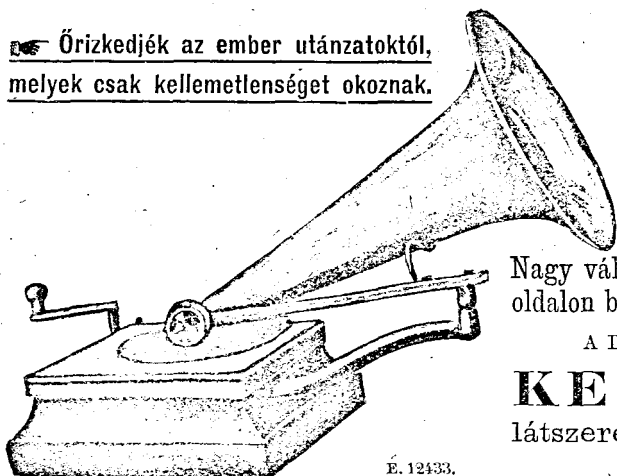
Hazai iparunkat előmozdító céggennél
a legjobb órák és ékszerek jobban és
olcsóbban szerezhetők be, mint bár-
mely külföldi órágyárnál.

Fontos minden utazó embernek!

Csinos kivitelű, pontos járásu **zseb-
órbresztőóra,** igen elegáns oxidált
tokban **20 K,** 10 évi jótállással. Leg-
jobb valódi ezüst-**I. Omega** horgony-
szerkezetű zsebóra **25** korona.

Ha ezen lapra hivatkozik megkül-
döm nagy képes arjegyzzékemet.

Örizzék az ember utánzatoktól,
melyek csak kellemetlenséget okoznak.

E. 12433.

Eredeti Grammophonok

angyal védjeggyel a legjobbak!

*Eredeti grammophonok 45 koronától feljebb,
legjobb minőségben kaphatók.*

Nagy választék lemezekben, havonként új felvételek. — Egy és két
oldalon bejátszott lemezek. — Régi, használt lemezek kicseréltetnek.

A Deutsche Grammophon A.-G. egyedüli képviselője Temesvár részére:

KECSKEMÉTI SÁNDOR

látserész, villamos műszaki telep, nikkelező intézet
Temesvár-Belváros, (Agrár-palota).

Gyümölcsfa-csemetékkel nagyban

faiskolák létesítésére, gazdasági egyesületeknek nagy mennyiségben jól és jutányosan szolgálhatok.
Nagyobb szükségleteknél különleges árajánlatokkal készségesen szolgálok. — Készlet 1 éves átültetetlen és 2 éves átültetett:

több 1/2 milliónál alma — valódi vadalma	cca. 1/4 millió Mariannaszilva — dugványok
közel 1/2 millió körte — " vadkörte	" 1/4 " Myrabolana és szilva
cca. 1/4 " birs — dugványcsemeték	" 1/4 " Meggy és cseresznye

100,000 drb kajszin, mandula és őszi barack. — Készletben vannak továbbá nagy mennyiségben sorfák,
különösen gesztenye és gleditschiafák ezerszámmra.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító Temesvár.

E. 12425.

Arjegyzzék, dúsan illusztrált, kívánságra ingyen.

SCHERTER TIVADAR

előbb PAUSENBERGER.

VASKERESKEDÉS

Temesvár-Belváros,

Hunyádi- és Jenő herceg-utca sarkán.

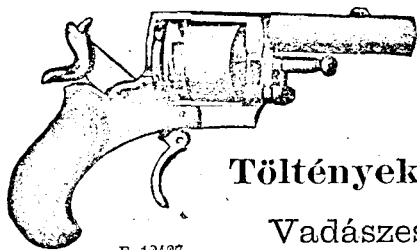
TELEFON 499.

Legnagyobb választék

Vadász-, Madár-, és Flaubert-fegyverekben,

Forgópisztolyok,

Browning-ismétlő pisztolyok, Flaubert-pisztolyok.

E. 12427.

Amerikai
légfegyverek.

Töltények és serét.

Vadászeszközök.

Legjobb szlapon kocsányos és kocsánytalan

Tölgymakkot,

magas csiraképességű jegenyefenyő, az összes tülerelű és lombfa-magvakat, valamint erdőstési célra több millió erőteljes dús gyökérzetű tölgy, kőris, erdei, fekete jegenye, lúcfenyő, akác stb. csemetét ajánl

FARAGÓ BÉLA cs. és kir. udv. szállító, magyar magpergető-gyár, csemetekerti-tulajdonos, fajburgonya-termelő ZALAEGRSZEGEN.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

E. 12429.

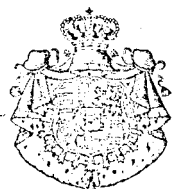
SORFÁK.

Erősebb fákbani nagyobb szükségletnél speciális ajánlattal állok szolgálatára, — különösen

Acer, Gesztenye, Gleditschia, Fraxinus, Maclura, Quercus, telt Crataegus, Robinia stbi-ből.

MÜHLE VILMOS, faiskolák cs. és kir. udv. szállító, TEMESVÁR.

E. 12426.

BLUM ÉS TÁRSA

ELSŐRANGU EGYENRUHÁZATI INTÉZET

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 14/16. sz.

Mesteri szabású, izlésteljes, csinos kiállítású

erdészeti és erdőaltishti egyenruhák

nemkülönbön felszerelési cikkek szállítására.

Ezen lap előfizetői által nálunk rendelt cikkek számlaösszegéből 1½%-ot adunk át a fentebb tervezett erdőaltishti alap javára.

Hivatalos úton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt — a betekinhető számos elismerő nyilatkozatok tanúsága szerint, — mindenkor az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megalégedésére hoztuk kivitelbe.

Polgári ruhák

a legújabb francia- és angol-divat szerint, szinte jutányos árban készíttetnek. Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó cikket készséggel beszerzünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk.

Kiváló tisztelettel

BLUM ÉS TÁRSA

Szerb kir. udvari szállítók.

Ő cs. és kir. Fensége József főherceg udvari szállítói.

A nagyméltóságú földművelésügyi Minisztérium hivatalosan megbízott erdészeti egyenruha szállítói.

Az «Országos Erdészeti Egyesület» rendes tagjai.

Kívánatra ingyen és bérmentve küldjük meg árjegyzékünket és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ívet. — Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelemmel és pontossággal lesz kiszolgálva.

E. 12428.